

המאמר ה'12 בסידרה: מה יהיו סימני ההיכר של תנועה נאצית חדשה בעולם?

הם יקומו מחדר!

מאת **אורי אבנרי**

החדש, כאשר יופיע במעטה חיצוני שונה. אכן, דרוש ראדאר מסוג חדש, מעין מכשיר מכים — מגלה הכתנות והמהות.

תנועה מהפכנית אמיתית, כמו הקומוניזם, למשל, אינה יכולה להופיע אלא בלבוש אחד. אפשר להכיר את הקומוניסט בכל מקום — כי הוא דומה לכל קומוניסט אחר, באמונתו היסודית, בשיטתו ואף בסגנונו. קיים הבדל בנחנים בין קומוניסט סבייטי לבין קומוניסט סיני או יוגוסלבי, הבדל הנובע משוני הרקע הלאומי, המשפיע בהכרח גם על נושאי תעיון בינלאומי. לעתים קרובות אף מנסים קומוניסטים להסתיר את סימני ההיכר הבולטים שלהם, לצורך הקמת אירגוני הסחאה. אולם אפילו שיטה זו היא אחידה, וקל להכירה.

מכאן שאם יקום מחדר לגין חדש בספרד, או טיטו חדש בפאראגואי, או מאו חדש בתאי לנדו, לא יהיה כל ספק לגבי זהותו.

אולם הנאציזם אינו תנועה מהפכנית מסוג זה. אין הוא קשור באידיאולוגיה מסוימת. להיפך, אחד מסימני ההיכר העיקריים שלו הוא כי הוא בו בעומק נפשו לכל אידיאולוגיה, ולא רואה בה אלא מכשיר תעמולתי — מכשיר הנבחן אך ורק על פי יעילותו. לרוב מנסים ההיסטורים הגדולים והקטנים להתעטף באיצטלה של „אנטי־משה“ „הבזים „פספוסים אידיאולוגיים“, השוברים „כבלים רעיוניים“. הדבר מאפשר להם לא רק להופיע בעיני ההמון כתבחינים המסוגלים „להוציא את המדינה מן הבורן“, הוא מחפה גם על אי יכולתם הרעיונית, מאפשר להם כושר־תמרון קיצוני ומחניף לשכבות היותר־מטומטמות.

מכאן שאין לחפש את סימני ההיכר של הנאציזם במיסגרת רעיונית מסוימת. הנאציזם הגרמני דגל בתורת־הגזע, כפי שגובשה בגרמניה בדרך הקודם. בתקופה אחרת, בארץ אחרת — ואפילו בגרמניה עצמה — עלול נאציזם חדש להופיע באדלת אידיאולוגית הפוכה, לדגל באנטי־גזענות קיצונית. אם כן, כמה אפשר להכיר?

אם זקנה שגודרה פעם עלידי פורץ, אשר הסתתר מתחת למיטה, שוב לא תשכח לישון מבלי להסתכל תחילה מתחת למיטה. נדמה לה כי כל פורץ נוסף מוכרח לבחור גם הוא במחבוא זה. לא עולה בדעתה כי הגנב הבא יתחבא דחאק בארון, או מאחורי הדלת. זוהי הדוגמה אותה כדאי לזכור כשניגשים לשאלו את השאלה העיקרית הקשורה בתולדות הנאציזם: האם זה יקרה שנית? האם יקום אייכמן חדש?

הנאציזם הוא מחלת־רוח לאומית. הוא יכול לקרות שנית. אולם אין הוא חייב להופיע שנית באותו מקום ובאותה צורה בהם נתגלה בפעם שעברה. אין כל חוק הקובע כי גם הנאציזם הבא יהיה גרמני, או שיופץ ברמה את דגל צלב־הקרס דחאק.

★ ★ ★

„כפירותיהם תכירום!“

- **ישו הנצבתי** אמר, כשעתה „בפירותיהם תכירום!“ כיוון שאסור לחכות עד שהנאציזם החדש יספיק להניב את פריו המרועל, יש להיאחז בסימני ההיכר מיקדמים יותר. הרשימה הבאה היא בהכרח חלקית ושטחית, אך רומני שהיא מצביעה לפחות על הכיוון הנכון:
 - כל נאציזם יוצר אליל, העומד מעל לפרט והתובע מן הפרט להשתעבד לו לחלוטין. האליל יכול להיות „המדינה“, או „הגזע“, או „העם“ או כל מיבנה קיים או דמיוני. מהותו אינה חשובה. חשוב רק שהוא עומד מעל לכל ביקורת הגיונית, שאין הוא קיים כדי לשרת את האדם, אלא שהאדם חייב לשרת אותו.
 - כל נאציזם מטפח את רגשי־העליונות של ההמון אותו הוא משעבד. לא חשוב כיצד הוא מגדיר המון זה — כעם נבחר או כגזע עליון. חשוב רק כי הוא נתן לפרט המדוכא וחסר־הישע את האפשרות להזדהות עם דבר גדול, מזהיר, שופע־כוח.
 - כל נאציזם חייב לדכא מעוט מסויים. להיטלר היו היהודים שלו, וקשה לתאר מטרה אידיאלית יותר לשליהוב שיגאת ההמון. כי האנטי־שמיות היא בעלת שורשים חזקים ועתיד קיים בתרבות המערב. אולם נאציזם אחר יכול להיטפל לכל מיעוט אחר — שחור־עור או אדומ־שיער, קומוניסטים או באהאיים. המיעוט אינו נרדף בשל עצמו. הוא נרדף מפני שהרוב במשטר הנאצי זקוק למטרה ברירה לשיגאה ולהתעללות. מיעוט כלשהו אשר אפשר להיות איתו עם כל המיגרעות אשר בעל תסביך־נחיתות מרגיש בקיומו בתור עצמו. „לולא היו קיימים היהודים, היה היטלר מייצא אותם“ — אימרה שגורה זו אינה, הלצה, אלא הגדרה של אחת מתכונות היסוד של הנאציזם.
 - כל נאציזם זקוק לסיסמות שיש בכוחן לעורר התלהבות קיצונית, להט דת, שיכרון המוני. תיכונ הסיסמות אינו חשוב — חשוב רק שאפשר למית בעדן. אדם אינו שש למות למען תוספת־יוקר או למען טוב־סידיה לייצור חלב — אולם אינו שש למית למען „רייך שלישי“, „חופש—שיחיון—אחחה“ או „עליה חופשית — מדינה עברית!“ ככל שהסיסמה הרוקה יותר מחיי היום־יום האפורים, כן גדל כוחה לעורר התמסרות קיצונית מסוג זה.
 - כל נאציזם זקוק לאויב. השלום הוא מוחל לנאציזם, כי בשלום אין לדרוש קורבנות קיצוניים מן הפרט, אין להיים מתח גבוה, אין להיים משטר־חירום מתמיד וטרור פנימי. לכו דרוש אויב „הזומם לכלותנו“, אויב המעמיד כביכול בסכנה את עצם הקיום הלאומי — ואם אויב זה מראה חס ושלום, נטייה כלשהי להתפשר, יש לדרבן אותו להחרת המאבק.
 - כל נאציזם זקוק לפילחן המנהיג. יתכן כי חעדה של כמה אנשים אפירים מסוגלת להול את עניני המדינה ביתר יעילות מאשר מנהיג יחיד, המוכה שגועז־גדלות. אולם חעדה אינה יכולה להלחיק, ואין היא יכולה לנצל (ואו לספק) את היורד באבא, את הצורך בהזדהות עם מישהו גדול וחזק, המיים בתת־הכרתם של כל אדם וכל עם.
 - חלק מן התכונות האלה קיים בכל תנועה מהפכנית. רק קיום כל התכונות יחדיו, במזיגה מסוימת ואופיינית, יוצר את האופי הייחודי של התנועה. לכן כוונת האטמה כי אני הידל בין הקומוניזם לנאציזם, מפני ששני המישטרים דמו זה לזה בכמה תכונות חשיבות. יכול אדם להתנגד לקומוניזם באותה חריפות כהתנגדו לנאציזם — אך חייב הוא להבחין בבירור בהבדל המהותי בין שתי התנועות. אחת מהן נישאת באידיאלים מייסרים (ולא חשוב אם היוגשמו עליהם אם לא), בשעה שהשנייה נשאה ברעיון בלתי־מסורי ובלתי־אנושי במהותו.

★ ★ ★

בית־ספר לדיקטטורים

בשיא ימי־הזהר של הנאציזם, פירסם אנטי־פאשיסט איתלקי, הסופר איגנאצ'י סילינה, ספר שנון מאוד בשם בית־ספר לדיקטטורים. מיה זה מחקר מעמיק למדי, שכתב בצורת דרשה בין מנהיג נאצי אמריקאי לבין מומחה יהודי מומחה אירופי לנאציזם. הנושא: השיטות שיש להשתמש בהן כדי להשליט את הנאציזם באמריקה.

הנאצי האמריקאי הזכיר את „המיוצע לרומא“ של מוסוליני ואת שריפת־הרייכסטאג בגרמניה, ושאל איזה מאורע דראמטי יכשיר באמריקה את הרקע להפיכה נאצית. הירופחסי היצע שתי אפשרויות: לפוצץ את אנדרטת החירות, או לנגנב את האפר של החייל האלמני. במיקרה הראשון יוכל הדיקטטור, אחרי תפיסת השלטון, לבנות את הפסל מחדש ולהנציח את עצמו על הבולטם כ„מחזורי החרות“. במקרה השני יוכל לארגן מיוצע ארצי חגיגי להחרת האפר לעיר הבירה, ולנצל מיוצע זה לצורך ביוצע ההפיכה.

בצורה הימוריסטית זו המחיש סילינה את אחת התכונות העיקריות של הטכניקה הנאצית — ההתכנסות על סנטימנטים קיימים, וניצולם לצורך מטרה שהינה היפיכס הגמיר. היטלר הגרמני הטיף לדיקטטורה, כי העם הגרמני נשח משבעו (ויאילי עדיין נימה) למשטר סמכותי. אולם היטלר אמריקאי איתלי (ובניגוד לפסיכופאט אחילי כמו רוקחל) יבין כי אידיאל החופש מישרש עמיק בתודעה האמריקאית. על כן יצא על עצמו כמציל החופש מפני כחית השיעבוד. אם יצטרך להקים דיקטטורה כדי להציל את אמריקה מידי שוחרי הדיקטטורה, יוסבר הדבר על־ידו כהכרח חולף, שרות נאמן לחופש.

גיו מלקיאחתי המנוח, אף שהיה רק נאצי חלקי וחובב, הלך מבחינה זו בדרך הנכונה. הוא התקשר עמו שגא את הרעיון הסוציאליסטי מעומק נפשו, כמעט שיגאה בנפנית. שיגאה זו הטיביעה את חותמה על כל זיכרונות־הגעורים שלו, כפי שהועלו על־ידו במיין קאמפף.

בגרמניה שוטרים גרמניים גוררים צעיר שהשתתף בהפגנה נאו־נאצית. כיום מהווים הנאו־נאציזם פלגים מבוטלים בשולי הציבור הגרמני, ניזון נים בעיקר מנאציזם וותיקים שלא חזרו למוטב, שהשפעתם על הנוער הגרמני אפסית כמעט.

האנושות עדיין דומה לזקנה המסתכלת מתחת למיטה. כאשר פסיכופאט גרמני אומר בבית־מרוח כי יש לשרוף את היהודים שנותרו בחיים, מרעידים דבריו את מיתרי־הזיכרון של האנושות. כאשר קבוצות נאו־נאציות מארגנות מיוצע עולמי של ציור צלב־הקרס, בעזרת גברברים המחפשים פורקן ופירסומה, נדלק אור אדום של אוהרה ברחבי העולם.

אסור לזלזל בקבוצות נאו־נאציות אלו. הן מוחת אינטרנציונל מאורגן היטב, בעל שלר חזק בעשרות ארצות, והן מנסות — כמו היטלר עצמו — לרתום את הסוס האנטי־קומוניסטי ניסטי לעגלתן. כאשר פירר אמריקאי בשם רוקחל משמיע נאומים אנטי־שמיים בחאשינגטון, וכאשר בריתנים של מפלגת מוסלמי מכים בבריטניה מדינאי כושי, אין לעבור על כך לסדר היום, כאילו היתה זאת הלצה של ילדים. כי גם מעשיו הראשונים של אדולף היטלר לא נראו בשעתו אלא כתעלולים ילדותיים.

אולם אסור לתת לדמיונות מגוחכות ומבחילות אלה לרתק את כל תשומת־הלב. אלה רק חיקויים עלובים של היטלר, לא היטלרים חודשים. ואילו היטלר החדש יכול לקום בכל עת, בכל ארץ, בכל צורה. כמו מכשיר ראדאר, המסתובב במעגל של 360 מעלות כדי לגלות אויב העשוי להופיע מכל עבר, כן חייבת הערנות האנטי־נאצית של האנושות להיות דרוכה להופעת היטלר חדש במקום בלתי־צפוי.

מה תהיה דמותו? מה תהיה לאומיותו? אילו רעיונות ישמיע, ואיזה דגל יניף? מראש, לא תיתכן שום תשובה על כך, וזלת אחת: קרוב לתדאי כי למראית עין לא יהיה לו שום דמיון להיטלר הראשון.

לכן חייבת הערנות האנטי־נאצית להיות מודרכת בידי אנשים שאינם הולכים שולל אחרי דפוסים חיצוניים. רק אדם היודע להבדיל בין המעטה החיצוני החד־פעמי של הנאציזם הגרמני, לבין המהות הפנימית האמיתית שלו, יהיה מסוגל להבחין בעוד מועד בהיטלר